

Warszawa, listopad 2006

Kamila Kadziłowska

WPŁYW ZACHOWAŃ KONSUMPCYJNYCH I OBYWATELSKICH NA ŻYCIE MIESZKAŃCÓW GLOBALNEGO POŁUDNIA

Scenariusz zajęć przygotowany w ramach projektu edukacji rozwojowej
BLIŻEJ KENII

Informacje o scenariuszu:

W społeczeństwie polskim zauważa się wiele przejawów ślepej konsumpcji, bierności obywatelskiej, a także ignorowania problemów globalnych. Polacy ksenofobicznie odnoszą się do mieszkańców krajów globalnego Południa, a pojęcie „zrównoważonego rozwoju” jest im nieznane, pomimo iż znajduje się ono w Konstytucji RP z 1997 r. (art. 5). Ponadto powszechny staje się stereotyp „nas”- wysoko rozwiniętych darczyńców i „ich”- żebrających petentów, połączony z przekonaniem o przepaści gospodarczej i kulturowej między krajami Północy i Południa i z tym, że działania jednostkowe nie mają globalnego znaczenia. Aby móc zrealizować zobowiązania Polski ujęte pod postacią Milenijnych Celów Rozwoju należy zatem podnieść świadomość społeczną na temat systemu współzależności międzynarodowych oraz uzmysłowić w jaki sposób zachowanie każdego z nas może wpływać na losy ubogiej części populacji.

Forum Kenijsko-Polskie
Projekt „Blżej Kenii”
ul. Górczewska 124 lok.305
01-460 Warszawa

e-mail: kpf@kenya.com.pl
Internet: www.kenya.com.pl
tel. (022) 533 49 08
fax: (022) 533 49 99

Główne zagadnienia zajęć:

- Międzynarodowe relacje gospodarczo-polityczne
- Pomoc rozwojowa
- Zrównoważony rozwój
- Świadoma konsumpcja
- Społeczeństwo obywatelskie
- Kampania społeczna na rzecz globalnej odpowiedzialności

Cele zajęć:

Po zakończeniu zajęć uczeń powinien:

- wymienić i omówić trzy filary zrównoważonego rozwoju
- wskazać zależności między systemem stosunków międzynarodowych i dystrybucją dóbr światowych
- wiedzieć jak zachowanie jednostki może wpływać na realizację zasady zrównoważonego rozwoju i MDGs
- wyjaśnić czym jest sprawiedliwy handel i recykling

Czas trwania zajęć:

45 min (godzina lekcyjna)

Metoda pracy:

- Burza mózgów
- Quiz
- Wykład
- Mini dyskusja

Środki dydaktyczne:

- Materiały UNDP na temat MDGs
- Informacje na temat MDGs Kenii, mapa Kenii
- Laptop, projektor i ekran
- Flipcharty i flamastry

Literatura:

http://www.un.org.pl/rozwoj/pr_sloownik.php#13

www.eurizons.net;

www.sprawiedliwyhandel.pl

Przebieg zajęć:

Czas	Warsztaty	Materiały
10 min	<p>Wprowadzenie: <i>Burza mózgów:</i> Czy należy pomagać krajom rozwijającym się?</p> <ol style="list-style-type: none">1. Podziel uczniów na dwie grupy – zwolenników i przeciwników pomagania biednym krajom.2. Wyznacz po jednej osobie z każdej grupy do wypisywania na tablicy kolejnych argumentów oraz jedną osobę, która reprezentować będzie oskarżonego.3. Ochotnicy z każdej grupy mają stymulować rozprawę sądową z „krajem rozwijającym się na ławie oskarżonych” naprzemian podając argumenty „za” i „przeciw” pomocy Afryce.4. Po 8 minutach przerwij rozprawę i wydaj werdykt sugerując się siłą argumentów podanych przez daną stronę.5. Podsumuj pytając osobę odgrywającą rolę oskarżonej jakie to uczucie być przedmiotem podobnej debaty.	Flipchart, marker
7 min	<p>1. Znaczenie międzynarodowych powiązań gospodarczo-politycznych. <i>Quiz „Jaki to kraj”.</i></p> <ol style="list-style-type: none">1. Przedstawienie sylwetki problemów kraju X z perspektywy kraju wysoko rozwiniętego. Będzie to wypunktowanie problemów PRLu (patrz materiał pomocniczy nr 1) poprzez podawanie informacji takich jak np.<ul style="list-style-type: none">- w kraju tym nie ma wolności słowa- ludność na wsiach nie ma dostępu do wody bieżącej itp.2. Na koniec pytanie do klasy – jaki to kraj? Polska3. Podsumowanie ma uzmysłwić reatywizm globalnych relacji międzynarodowych i istotę stosunków międzynarodowych dla poprawy sytuacji danego kraju.	Quiz - materiał pomocniczy nr 1
10 min	<p>2. Zrównoważony rozwój i współpraca rozwojowa <i>Wykład:</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Znaczenie zrównoważonego rozwoju- Współpraca rozwojowa- Polska jako beneficjent i darczyńca	Definicje pojęć związanych z pomocą rozwojową - Materiał pomocniczy nr 2

10 min	<p>3. Podsumowanie Wpływ jednostek na problemy globalne <i>Mini dyskusja:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zadaj uczniom pytanie <ul style="list-style-type: none"> - czy działania jednostek mogą mieć wpływ na problemy globalne? - w jaki sposób? <ol style="list-style-type: none"> 2. Wypisz na tablicy odpowiedzi 3. Podaj przykłady Laureatów Pokojowych Nagród Nobla 4. Przedyskutuj znaczenie: <ul style="list-style-type: none"> - świadomej konsumpcji - sprawiedliwego handlu - recydingu - zachowań obywatelskich - krytyki politycznej 	<p>Flipchart, marker</p> <p>Laureaci Pokojowych Nagród Nobla – materiał pomocniczy nr 2.</p>
8 min	<p>4. Sposoby upowszechnienia wiedzy na temat problemów globalnych Prezentacja multimedialna:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wyjaśnij pojęcie kampanii społecznej 2. Jako przykład kreatywnej kampanii zaprezentuj Eurizons 	<p>Prezentacja multimedialna na temat Eurizons (www.eurizons.net) – kampanii promującej Milenijne Cele Rozwoju</p>

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 1: QUIZ „JAKI TO KRAJ”.

Przedstawienie sylwetki problemów kraju X z perspektywy kraju wysoko rozwiniętego poprzez wypunktowanie problemów PRLu

Przykładowe informacje to:

- w kraju tym nie ma wolności słowa
- ludność na wsiach nie ma dostępu do wody bieżącej i toalet w domach
- brak podstawowych artykułów spożywczych i przemysłowych w sklepach
- powszechnym zjawiskiem jest korupcja
- autorytarne rządy
- brak swobodnego przepływu osób przez granice
- prześladowania na tle politycznym
- zacofanie technologiczne
- zadłużenie międzynarodowe

Na koniec pytanie do klasy

– jaki to kraj?

Odpowiedź – Polska w epoce PRLu

Podsumowanie ma uzmysłwić młodzieży reatywizm globalnych relacji międzynarodowych i istotę stosunków międzynarodowych dla poprawy sytuacji danego kraju.

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 2 : ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ I WSPÓLPRACA MIĘDZYNARODOWA– definicje pojęć (wersja dla prowadzącego).

Zrównoważony rozwój (Sustainable Development) - koncepcja, zgodnie z którą rozwój integruje trzy jednakowo ważne i wzajemnie ze sobą powiązane elementy: wzrost gospodarczy, rozwój społeczny i poszanowanie środowiska naturalnego oraz który nie ogranicza możliwości rozwojowych przyszłych pokoleń.

Pomoc rozwojowa to pomoc świadczona przez państwa oraz organizacje międzynarodowe w formie finansowej, materialnej czy doradczej na rzecz krajów mniej rozwiniętych. Celem pomocy rozwojowej jest redukcja ubóstwa, promocja zrównoważonego rozwoju, wsparcie reform demokratycznych i rządów prawa, przestrzeganie praw człowieka, rozwój społeczeństwa obywatelskiego, wspieranie wzrostu gospodarczego, zapobieganie konfliktom oraz promocja bezpieczeństwa globalnego.

Pomoc humanitarna jest pomocą doraźną, zaspokajającą najbardziej podstawowe potrzeby zachowania życia i godności ofiar sytuacji nadzwyczajnych, takich jak kataklizmy, katastrofy, konflikty zbrojne. Pomoc humanitarna w sytuacjach nadzwyczajnych jest absolutnie konieczna i ma znaczenie zasadnicze. Należy robić wszystko dla odwrócenia skutków takich sytuacji oraz przyniesienia ulgi w cierpieniu ofiarom. Ofiary mają do tej pomocy prawo. Pomocy winny udzielać organizacje humanitarne działające zgodnie z zasadami humanitaryzmu i bezstronności, a także w zgodzie z innymi zasadami sformułowanymi w kodeksie postępowania międzynarodowych organizacji niosących pomoc w sytuacjach nadzwyczajnych.

Pomoc dwustronna jest pomocą rozwojową udzielaną przez państwa-donorów bezpośrednio do państw-odbiorców. Pomoc ta jest przeznaczana np. na dwustronne projekty, stypendia, pomoc humanitarną, pomoc uchodźcom, oddłużenie.

Pomoc techniczna oznacza doradztwo, przekazanie umiejętności technicznych i managerskich oraz know-how lub technologii w celu zwiększenia potencjału kraju-odbiorcy do podejmowania działań rozwojowych w swoim kraju. Pomoc techniczna obejmuje finansowanie szkoleń obywateli państw rozwijających się za granicą lub w ich kraju ojczystym lub odbywa się poprzez finansowanie pracy konsultantów i doradców z krajów wysoko rozwiniętych w krajach rozwijających się.

Pomoc wiązana (Tied Aid) - rodzaj pomocy, w ramach której fundusze pomocowe są przeznaczane na zakupy towarów lub usług w kraju, od którego państwo uzyskało pomoc. Taka forma pomocy jest sprzeczna z koordynacją polityki i trendami zmierzającymi do liberalizacji handlu i usuwania barier inwestycyjnych. Ten rodzaj pomocy jest również niezgodny z założeniami efektywnego partnerstwa rozwojowego i własności lokalnej. Pomoc wiązana pociąga za sobą dodatkową, kompleksową kontrolę administracyjną projektów, dodatkowe koszty (np. koszty związane z transportem) i staje się przeszkodą w koordynacji pomiędzy donorami (często towary oraz usługi pochodzące od różnych donorów nie są ze sobą kompatybilne). Ten rodzaj pomocy jest korzystny dla krajów świadczących pomoc ponieważ ma on pozytywny wpływ

na ich gospodarkę (udział firm, organizacji oraz prywatnych obywateli kraju świadczącego pomoc), co stanowi dodatkowe uzasadnienie co do stosowności świadczenia takiej pomocy.

Pomoc nie-wiązana (Untied Aid) - przeciwieństwo pomocy wiązanej. Rodzaj pomocy, w ramach której państwo otrzymujące pomoc nie jest zobligowane do wydawania środków pomocowych na zakup towarów lub usług w kraju z którego otrzymało taką pomoc. Środki takie wydawane są na zakup towarów lub usług bezpośrednio w kraju korzystającym z pomocy, jednocześnie dodatkowo wzmacniając jego gospodarkę. Ten rodzaj pomocy jest najczęściej realizowany poprzez programy dwustronne.

Pomoc wielostronna jest pomocą rozwojową udzielaną przez państwa-donorów krajom rozwijającym się poprzez międzynarodowe organizacje i wielostronne porozumienia. W ramach pomocy wielostronnej realizowane są wspólne projekty i płatności do organizacji międzynarodowych, w tym składki do organizacji międzynarodowych, np. ONZ, UNICEF czy UNDP.

Oficjalną Pomoc Rozwojową (Official Development Assistance - ODA) stanowią dotacje i pożyczki przekazane instytucjom sektora publicznego państw rozwijających się, wspierające przede wszystkim rozwój gospodarczy i budowanie dobrobytu w tych krajach. Pożyczki są liczone jako Oficjalna Pomoc Rozwojowa tylko wtedy, gdy zawierają komponent dotacji o wartości przynajmniej 25 % wartości pomocy. Dodatkowo do Oficjalnej Pomocy Rozwojowej zalicza się pomoc techniczna. Dotacje, kredyty i pożyczki przeznaczone na cele militarne nie wliczają się do Oficjalnej Pomocy Rozwojowej.

Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) - międzyrządowa organizacja gospodarcza powstała w 1961 r. skupiająca 30 najbardziej rozwiniętych gospodarczo państwa świata. Podstawowym zadaniem OECD jest koordynacja polityki społeczno-ekonomicznej krajów członkowskich mająca na celu stymulowanie wzrostu gospodarczego, zatrudnienia, rozwoju społecznego oraz międzynarodowego handlu i przepływów kapitałowych.

Nowe Partnerstwo dla Rozwoju Afryki (New Partnership for Africa's Development - NEPAD) - plan, którego celem jest położenie kresu biedzie w Afryce poprzez nowe inwestycje i mechanizmy współpracy pomiędzy krajami afrykańskimi. Ważnym elementem planu jest przejęty z OECD mechanizm tzw. nacisku równych sobie (peer review), w ramach którego kraje afrykańskie wzajemnie kontrolują podjęte wobec siebie zobowiązania w zakresie umacniania demokracji, reform gospodarczych, itp.

ODACE - Official Development Assistance in Central Europe Program - program zainaugurowany w listopadzie 2001 roku, którego celem jest pomaganie rządowi z Europy Środkowej w ustanowieniu i rozwoju ich własnych agencji ds. pomocy i w wypełnianiu zobowiązań wynikających z członkostwa w Unii Europejskiej, odnoszących się do współpracy na rzecz rozwoju. Partnerami Kanady w programie ODACE są następujące kraje: **Polska**, Czechy, Słowacja, Węgry, Litwa, Łotwa, Estonia i Słowenia. W ramach programu ODACE, Kanada współpracuje z ministerstwami spraw zagranicznych (departamenty odpowiedzialne za pomoc rozwojową) jak również z organizacjami pozarządowymi, instytucjami akademickimi i sektorem prywatnym.

Oddłużenie - Program Redukcji Zobowiązań Najbiedniejszych i Najbardziej Zadłużonych Państw Świata (Heavily Indebted Poor Countries - HIPC) - jest to jedna z najważniejszych inicjatyw Międzynarodowego Funduszu Walutowego i Grupy Banku Światowego, zapoczątkowana w 1996 roku, wyróżniająca się swoją kompleksowością. Zakłada redukcję wszystkich kategorii zadłużenia i udział wszystkich kredytodawców. Daleko idąca restrukturyzacja połączona jest z programami redukcji ubóstwa oraz innymi programami pomocowymi. Jest to odpowiedź na sytuację w krajach, w których od kilkadziesiąt lat systematycznie wzrastało zadłużenie, powodując nadmierne obciążenie budżetu, co uniemożliwiało wydatkowanie na rozwój redukcję ubóstwa.

Źródło: http://www.un.org.pl/rozwoj/pr_sownik.php#13

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 3: WPLYW JEDNOSTEK NA ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ I MDGs

2006 - PROF. MUHAMMAD JUNUS

- Tzw. Bankier ubogich; pionier mikropożyczek z Bangladeszu.
- założona przez niego instytucja Grameen Bank, udzielająca mikrokredytów działa na zasadach kasy spółdzielczej, gdzie znaczącą większość udziałów mają kredytobiorcy. Państwo dysponuje jedynie 6 proc. akcji.
- Mikrofinanse są niezwykle skuteczną metodą walki z ubóstwem. ONZ ustanowił rok 2005 Międzynarodowym Rokiem Mikrokredytu, aby zachęcić sektor finansowy do większego zainteresowania mikrofinansami.

2004 - PROF. WANGARI MAATHAI

- działaczka ekologiczna, założycielka Partii Zielonych Kenii – Mazingira
- W roku 2004 została uhonorowana Pokojową Nagrodą Nobla za pracę na rzecz ochrony środowiska, rozwoju, demokracji i pokoju.
- W 1977 założyła w Kenii kobiecy Ruch Zielonego Pasa (Green Belt Movement), który z czasem rozprzestrzenił się na sąsiednie kraje Afryki. W "Zielonym Pasie" zasadzono ponad 30 milionów drzew. Przyczyniła się także do stworzenia wielu nowych miejsc pracy (w szkółkach leśnych zatrudnienie znalazło kilkadziesiąt tysięcy Kenijek). Jednocześnie "Zielony Pas" stanowił próbę przeciwdziałania postępującemu pustynnieniu kontynentu i związanych z nim biedy i głodu.
- W 2003 roku założyła Partię Zielonych Kenii (ang. *Mazingira Green Party of Kenya* – słowo *Mazingira* w Swahili oznacza środowisko).
- Wangari Maathai sprzeciwia się wykupywaniu lasów przez osoby prywatne.
- Aktualnie sprawuje w kenijskim rządzie funkcję sekretarza stanu do spraw środowiska i zasobów naturalnych.